

Minnesanteckningar möte om Invallning Ö Spöland 7 september 2021

1. Genomgång av bifogad Power Point presentation.

2. Öppen diskussion

Det blev uppenbart vid diskussionerna att boende och kommunen vill nå samma mål men har olika utgångspunkt. I och med detta så tar vi ett omtag där kommunen tagit till sig berörda fastighetsägares inställning och åsikter.

3. Resultatet av diskussionen

Kommunen åtar sig att göra följande:

- kontakta MSB för expertis gällande vallens utformning och eventuella möjligheter till alternativa lösningar.
- ta reda på vilka analyser med avseende på höga flöden som var med som underlag till beslutet om ny järnvägsbro 1990.
- Ta fram vilka vägval som finns för befintliga invallningsföretag enligt 1938 och 1940 års beslut.

Ägare av respektive invallningsföretag:

- bestämma sig för vilket vägval som passar respektive invallningsföretag.

Förslaget till ansökan till mark och -miljödomstolen

Utskickat förslag tolkades som att allt förhandlingsutrymme är fastskrivet i ansökan. Dvs. det finns inga möjligheter till andra alternativ av vall eller sträckning.

Det finns regler för vad en ansökan ska innehålla, men det går naturligtvis att formulera: "i huvudsak ska vallens sträckning och utseende se ut på ett visst sätt". Det ger en mån till förändringar, förändringarna får dock aldrig äventyra vallens funktion.

Nytt förslag till ansökan tas fram och skickas ut till berörda fastigheter, dvs. dagens ägare av vallarna, innan mötet.

4. **Vad gäller just nu?**

Det finns beslut om invallning som omfattar vallens utseende, sträckning och höjd samt vilka fastigheter som ingår i invallningsföretaget. Ett beslut från 1938 för Vännäs-Spöland och från 1940 för Spöland Östra.

Det innebär att de som äger fastigheter som tillhör eller tillhört ursprungsfastigheterna är ansvariga för att vallen har rätt höjd och sträckning. Förteckning på ägare bifogas protokollet.

Länsstyrelsen har tillsynsansvar enligt miljöbalken över vattenverksamhet. Det innebär att de kan ställa krav på återställande av vallarna.

5. **Vilka risker finns i dagsläget?**

Det kan komma höga flöden som befintlig vall inte står emot.

Om det blir översvämning kan försäkringsbolag eventuellt kräva invallningsföretagen på ersättning. Vilket i princip kan innebära att befintliga delägare blir ersättningsansvariga.

6. **Vilka vägar kan befintliga invallningsföretag gå?**

En sammanställning av olika vägval som även innehåller hur flödet vid en tillståndsprövning hos Mark- och miljödomstolen bifogas.

7. **Vad händer nu?**

Ägarna inom respektive invallningsföretag kommer fram till vilken väg de väljer att gå.

Efter vägvalsbeslutet ska kommunen bli informerad i och med att det endast är kommunen som kan söka statliga medel för åtgärder.

Nytt möte mellan kommun och berörda fastighetsägare blir den **16 november**, inbjudan kommer med lokal och tid.

8. Återkoppling av järnvägsbron och alternativa lösning av vallen samt utredning om det finns beslut om att vallarna inte behövs när Umeälven reglerades

Järnvägsbron

Vid ansökan till Vattendomstolen med beslut 1991-09-26, VA 2/90, gjordes, enligt Trafikverket, en analys bland annat över bronns påverkan vid höga flöden. Risk- och sårbarhetsanalyser är hemligstämplade av säkerhetsskäl och dess innehåll är därför inte offentligt. Däremot har analysen beaktats vid huvudförhandlingen i Vattendomstolen och ligger till grund för beslutet.

2003-09-12 beslutade Miljödomstolen i Mål nr M399-99 att avslå begäran om höjning av järnvägsbron. Beslutet bygger bland annat på den bedömning som gjorde under huvudförhandlingarna i VA 2/90 där det enligt domskälen i M399-90 visas på att även högre flöden än 1995 hanterats i riskbedömningen vid beslutet i VA 2/90.

En av slutsatserna i RSAn från Banverket, numera Trafikverket, är om vattnet når upp till risknivån på +81,0 m i RH2000, dvs. en meter upp på brobalken, genomförs åtgärder för att bron inte ska dämna upp över krönhöjden på vallarna.

Detta innebär att Järnvägsbron inte kommer att byggas om och därför avslutas diskussionen om den nu i och med att det inte är konstruktivt.

Alternativ till vallen

Sakkunnig på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är kontaktad. MSB har möte i slutet av oktober med SMHI och SGU för bedömning av inkomna ansökningar. Därefter är det brukligt att de kommer och gör platsbesök, då kan man diskutera om det är lämpligt med alternativa lösningar för vallen. Dvs. alternativ till jordvall med höjd +81,0 m i RH2000 och med den bredd som behövs för att vallen ska stå emot vattenmassorna. Oavsett alternativ är det inte aktuellt med en vall lägre än +81,0 m i RH 2000.

Behövs vallarna när Umeälven reglerades?

Det finns inga belägg för att det har beslutats att vallarna inte behövs efter att Umeälven reglerats. Varken Vattendomstolen, Vattenfall, Länsstyrelsen eller kommunen har tagit ett sådant beslut. Däremot finns det överenskommelser från 1957 mellan invallningsföretagen och Vattenfall om ansvar för de pumpar som är installerade längs vallarna. Naturinventeringen, vilken visades upp på mötet, och som redovisades i ett Länsstyrelsemeddelande nr 2/1982 nämner detta men har inga belägg för uttalandet. Det finns ingen källhänvisning.

Med vänlig hälsning

Malin Österlund
Beredskapssamordnare
Vännäs kommun
Kommunstyrelseförvaltningen

Bilagor:

Power Point presentation från mötet

Sammanställning av olika valmöjligheter för befintliga invallningsföretag

Lista över befintliga ägare utifrån förrättningsbesluten från 1938 och 1940, uppdaterad 2021-09-23.